

Archeologisch booronderzoek aan de Oude Veerhavenweg in het Edisongebied, gemeente Vlissingen

Walcherse Archeologische Dienst

Colofon

Archeologisch booronderzoek aan de Oude Veerhavenweg in het Edisongebied, gemeente Vlissingen

Walcherse Archeologische Briefrapporten 1
WAD-Projectcode VLISS_09_005

Auteur
B. Silkens

Afbeeldingen
WAD tenzij anders vermeld

Autorisatie—B.H.F.M. Meijlink

Uitgegeven door
Walcherse Archeologische Dienst
Postbus 70
4330 AB Middelburg
Tel: 0118-67 88 03
Fax: 0118-62 80 94
e-mail: b.meijlink@middelburg.nl

ISBN: 978-90-78877-31-8

Vlissingen, 2012

Omslag

De zuidoostzijde van Vlissingen op de bodemkaart van Bennema en Van der Meer. Bron: Zeeuws Archief.

© Walcherse Archeologische Dienst, februari 2012

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De WAD aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Administratieve gegevens

Soort onderzoek:	Inventariserend Veldonderzoek met grondboringen
Provincie:	Zeeland
Gemeente:	Vlissingen
Plaats:	Vlissingen
Toponiem:	Edisongebied
Centrumcoörd. onderzoeksgebied:	X: 30280,85 / Y: 386149,54
Oppervlakte plangebied:	ca. 80ha (Edisongebied)
Oppervlakte onderzoeksgebied:	ca. 13350 m ²
Kaartblad:	48D
CIS-code. Archis II:	35649
Opdrachtgever:	Gemeente Vlissingen Postbus 3000 4380 GV Vlissingen (0118) 487 000
Bevoegd gezag:	Gemeente Vlissingen Namens deze: B.H.F.M. Meijlink Walcherse Archeologische Dienst (WAD) Postbus 6000 4330 LA Middelburg e-mail: b.meijlink@middelburg.nl
Beheer en plaats van documentatie:	Zeeuws Archeologisch Archief (ZAA) Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland (SCEZ) Postbus 49, 4330 AA Middelburg Beheerder: dhr. J.J.B. Kuipers Tel.: 0118-670870, fax: 0118-670880 e-mail: jjb.kuipers@scez.nl
Beheer en plaats van vondsten :	niet van toepassing
Complextype :	niet van toepassing
Autorisatie:	Drs. B.H.F.M. Meijlink Senior archeoloog WAD
ISBN-nummer	978-90-78877-31-8

1. Inleiding

1.1 Aanleiding voor het onderzoek

Aan de Oude Veerhavenweg bereidt de gemeente Vlissingen de ontwikkeling van een deel van het Edisongebied voor. Over de precieze aard, omvang en diepte van de graafwerkzaamheden die hiermee gepaard gaan, zijn nog geen gegevens bekend.

De mogelijkheid bestaat dat eventuele archeologische en cultuurhistorische waarden door de inrichtings- en bouwwerkzaamheden aangetast zullen worden. Het werd daarom noodzakelijk geacht een gespecificeerd verwachtingsmodel op te stellen waarin de te verwachten archeologische waarden en de verstoringen uit het (recente) verleden in kaart worden gebracht. Dit model ligt aan de basis voor verdere besluitvorming.

In 2005 voerde SOBResearch een uitgebreide bureaustudie uit voor het Edisongebied (RAS, 2005). Om het hier opgestelde verwachtingsmodel te toetsen werd op vraag van de gemeente Vlissingen een Inventariserend Veldonderzoek met boringen uitgevoerd op 15 juli 2009 door drs. B. Silkens & drs. B.H.F.M. Meijlink van de Walcherse Archeologische Dienst, in samenwerking met dhr. R. Conijn (student). De resultaten zijn weergegeven in deze rapportage.

1.2 Ligging en gebruik

Het plangebied aan de Oude Veerhavenweg bevindt zich ten zuidoosten van Vlissingen in het havengebied.

Het Edisongebied heeft een totale oppervlakte van ongeveer 80 ha, waarvan 20 ha water. Het onderzoeksgebied heeft een oppervlakte van ca. 13350 m² (fig. 1).

1.3 Doel van het onderzoek

Het inventariserend booronderzoek is uitgevoerd binnen het kader van het Walchers archeologiebeleid, zoals dat in het begin van 2006 is vastgesteld in de Nota Archeologische monumentenzorg Walcheren en in 2008 werd herzien. Uitgangspunt van het archeologiebeleid is het streven in het kader van de archeologische monumentenzorg naar een optimaal behoud en beheer van het archeologisch erfgoed. De doelstelling van het Walchers beleid is bijgevolg in eerste plaats het veiligstellen van archeologisch waardevolle vindplaatsen (behoud in situ).

Dit verkennend booronderzoek heeft tot doel een verwachtingsmodel op te stellen voor de aanwezigheid en de mate van conservering van archeologische waarden in het onderzoeksgebied. De resultaten van dit onderzoek en het verwachtingsmodel liggen aan de basis van de besluitvorming omtrent eventuele vervolgstappen binnen het archeologische onderzoeksproces, die voorafgaand aan of gelijktijdig met de voorgenomen bodemingrepen moeten worden genomen.

1.4 Werkwijze

Het hier gepresenteerde brieffrapport focust op de resultaten van het uitgevoerde Inventariserend booronderzoek.

Tijdens het booronderzoek werden in totaal 6 boringen gezet, verspreid over het terrein (fig. 7).

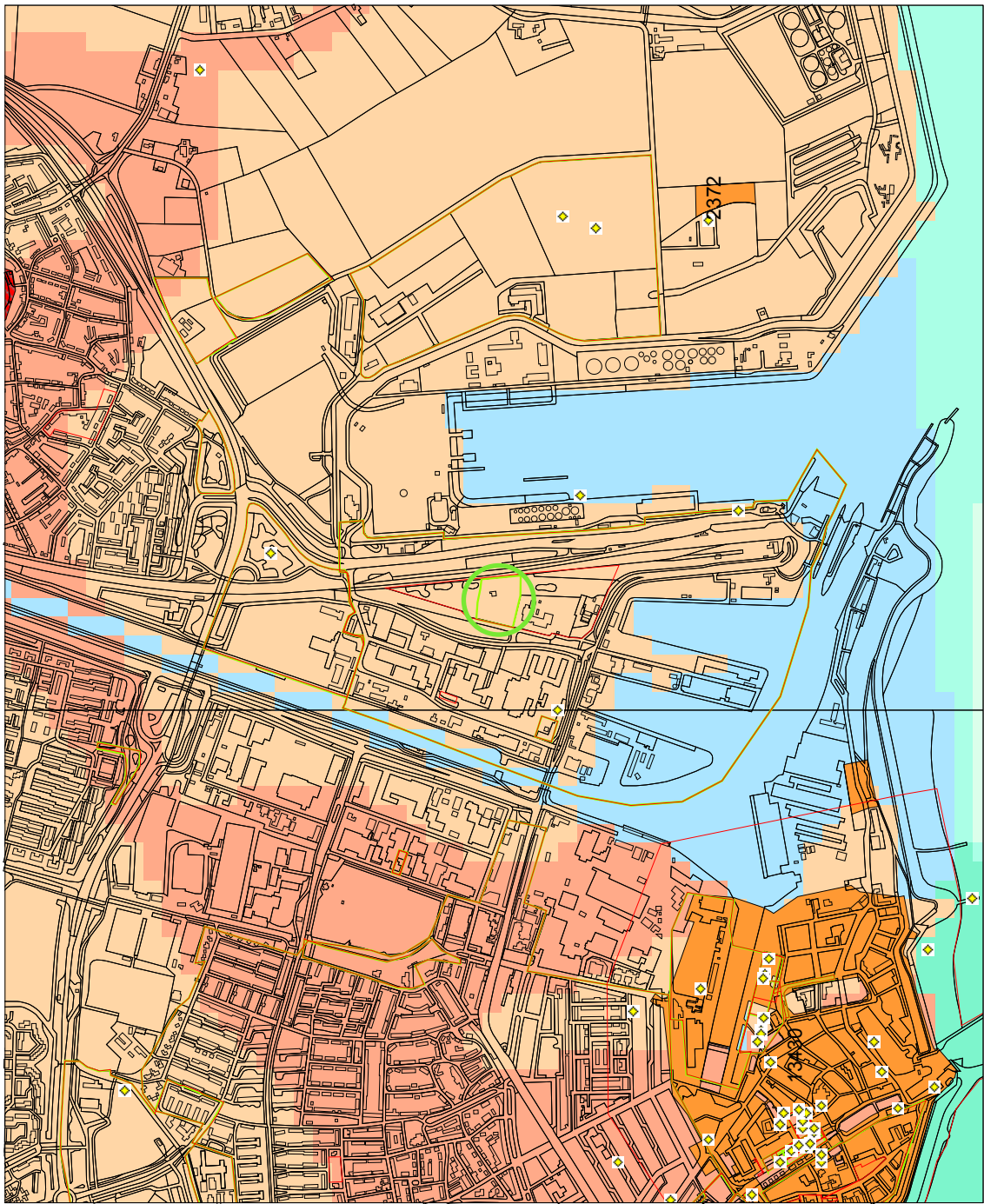

Fig. 1 Het onderzoeksgebied en omgeving op de topografische kaart.
Het onderzochte perceel is rood omkaderd weergegeven.

VLIS_09_005 Edisongebied

ARCHIS-gegevens

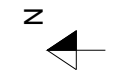
31871 / 387468

08-02-2012
Walcherse Archeologische Dienst

Legenda

- WAARNEMINGEN
  - ONDERZOEKSMELDINGEN
  - ONDERZOEKEN
  - HUIZEN
  - TOP10 (C)TDN
- MONUMENTEN
  - archeologische waarde
  - hoge archeologische waarde
  - zeer hoge archeologische waarde
  - zeer hoge arch waarde, beschermd
- IKAW
  - zeer lage trefkans
  - lege trefkans
  - middelhoge trefkans
  - hoge trefkans
  - lege trefkans (water)
  - middelhoge trefkans (water)
  - hoge trefkans (water)
  - water
  - niet gekarteerd

Archis2

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Cultuurg, Cultuur en
Recreatie

28692 / 384871

Fig. 2 Het onderzoeksgebied met gegevens uit het het Archeologisch Informatiesysteem voor Nederland. Het plangebied is groen omcirkeld aangegeven. Bron: ARCHIS II, bewerking WAD.

2. Bureauonderzoek

2.2 Geologie en bodem

Binnen het plangebied bestaat de mogelijkheid op het aantreffen van intacte Pleistocene bodems op een diepte van 4-6 m -NAP. Het Laagpakket van Wormer werd in boringen van NITG/TNO bereikt op een diepte variërend tussen 2,25 en 3,90m -NAP. Het Hollandveen lijkt op veel plaatsen sterk aangetast door moernerinsactiviteiten in de Middeleeuwen. De top zal oorspronkelijk rond 1,0m -NAP gezeten hebben. Het onderzoeksgebied bevindt zich in een niet gekarteerde zone maar kan op basis van de omliggende boringen in een poelgebied worden gesitueerd (fig. 3). Ook is in het noordelijke deel sprake van 'opgehoogde grond' (fig. 4).

Stratigrafie	Diepte (-NAP)	Intact	Opmerkingen
Pleistoceen	ca. 4-6 m	ja	
Basisveen	?	ja	
Wormer	ca. 2,25-3,90 m	ja	
Hollandveen	ca. 1,0 m (top)	nee	(deels?) gemoerneerd
Kreek	nvt	nvt	

2.2 Bekende archeologische en historische waarden

Walcherse Archeologische Verwachtings- en beleidsadvieskaart

Deze kaarten zijn opgesteld op basis van ondermeer de gedetailleerde bodemkaart van Bennema en Van der Meer en geven een aanscherping van de *Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden* (IKAW) (fig. 2). Het plangebied is hier aangeduid als een zone met middelhoge archeologische verwachting. Hier geldt dat bij bodemingrepen dieper dan 40 cm met een oppervlaktemaat groter dan 500 m² voorafgaand archeologisch onderzoek moet plaatsvinden.

Historische kaarten & luchtfoto's

Op de *historische kaarten* is vanaf het midden van de 17e eeuw een weg te zien die het plangebied doorsnijdt (fig. 5). Het is goed mogelijk dat deze weg al in de Middeleeuwen aanwezig was. De kaart van Visscher-Roman uit 1655 is echter de oudst bekende kaart van het gebied. Op de kaarten zijn naast de weg geen andere bewoningselementen aangegeven. Op de geraadpleegde *luchtfoto's* van het gebied werden geen noemenswaardige bewoningssporen waargenomen.

Kaart	Periode	Indicator	Opmerkingen
Visscher-Roman	1655/1680	ja	weg in W hoek onderzoeksterrein
Hattinga	1750	ja	weg in W hoek onderzoeksterrein
Topografische kaart	1820	ja	weg in W hoek onderzoeksterrein
Bonnebladen	1910	ja	weg in W hoek onderzoeksterrein

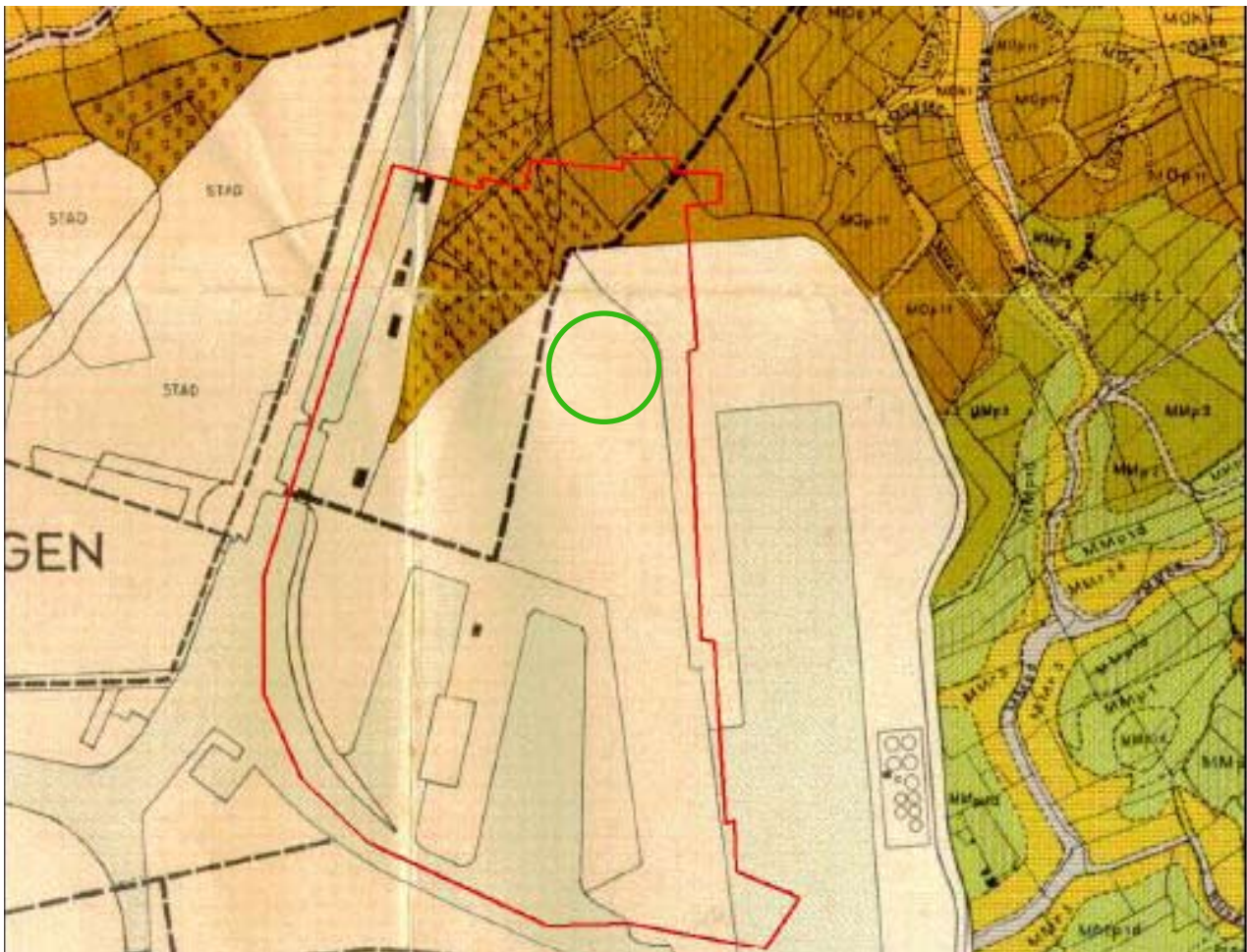

Fig. 3 Bodemkaart van Bennema & Van der Meer 1952; de licht bruine tinten geven kreekafzettingen weer, de donkerbruine en donkerbruin-groene tinten kom- of poelafzettingen. Het Edisongebied is rood omkaderd weergegeven, het onderzoeksgebied groen. Bron: SOBResearch

Fig. 4 Het plangebied (rood omcirkeld), geprojecteerd op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN). De hooggelegen gebieden zijn groen/gele tinten weergegeven; de laaggelegen gebieden blauw. Het hele Edisongebied is duidelijk opgehoogd. Bron: www.AHN.nl

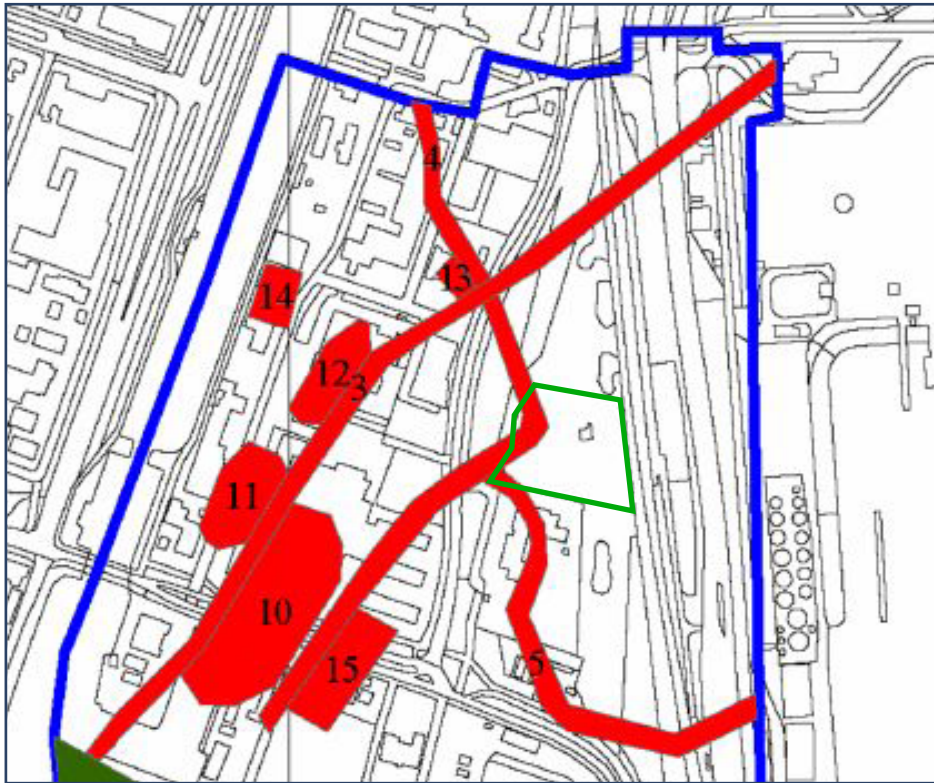

Fig. 5 Het onderzoeksgebied (groen omkaderd) met de archeologische verwachtingszones. Het Edisongebied is blauw omkaderd. Door de westelijke helft van het onderzoeksgebied lopen twee wegen waarvan de oorsprong zeker teruggaat tot de 17e eeuw

Bron: SOBResearch

Fig. 6 Het onderzoeksgebied op een luchtfoto uit 2009. Het plangebied is rood aangeduid. Bron: Gemeente Vlissingen

3. Resultaten veldonderzoek

In totaal werden verspreid over het terrein 6 boringen gezet tot een diepte van gemiddel drie-vier meter onder maaiveld. Hierbij werd vastgesteld dat het hele terrein rond 1950 met circa drie meter werd opgehoogd. Hiervoor werd baggergrond uit de Westerschelde gebruikt (RAS 2005, p.25).

Onder het ophogingspakket werd in één boring (boring 1) het Hollandveen bereikt. In de overige boringen liep de natte zandige vulling uit de boor. Het Hollandveen in boring 1 blijkt grotendeels afgegraven te zijn in de Middeleeuwen ten behoeve van zoutwinning, naar alle waarschijnlijkheid is dat ook het geval voor de rest van het terrein.

Fig. 7 Het plangebied met de boorpunten (oranje) op een luchtfoto uit 2009. Het plangebied is rood omkaderd.
Bron: Gemeente Vlissingen

4. Conclusies en advies

4.1 Conclusies

Uit zowel het bureauonderzoek (RAS 2005) als het archeologisch veldonderzoek is gebleken dat het onderzoeksterrein in de het begin van de 20e eeuw met minstens drie meter werd opgehoogd. Bovendien zijn er sterke aanwijzingen dat het onderliggende Hollandveen minstens voor een deel werd afgegraven ten behoeve van zoutwinning in de Late Middeleeuwen. Mogelijke archeologische vindplaatsen uit de IJzertijd en/of Romeinse Tijd op de top van het veen zullen hierdoor sterk aangetast zijn. Het historisch kaartmateriaal geeft, op een kleine stuk van een mogelijk Middeleeuwse weg, geen bebouwing in het gebied aan.

4.2 Advies

De geplande werken zullen naar alle waarschijnlijkheid niet onder het opgehoogde niveau reiken. Eventuele archeologische resten, voor zover deze nog intact zijn, zullen daarom niet bedreigd worden. Er wordt dan ook **geen archeologisch vervolgonderzoek** geadviseerd voor het onderzochte gebied.

Mochten er tijdens de werken onverhoopt toch nog archeologische vondsten en/of sporen worden aangetroffen, moet contact opgenomen worden met de Walcherse Archeologische Dienst (B.Silkens 06-50850164 / B. Meijlink 06-52552925).

Literatuur

BENNEMA J. & VAN DER MEER K., 1952. *De Bodemkartering van Nederland. Deel 12, Walcheren*. Wageningen, Stichting voor Bodemkartering.

BERENDSEN H.J.A., 2000. *Landschappelijk Nederland*. Assen.

Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), Versie 3.1., 2006. Zoetermeer, College voor de Archeologische kwaliteit.

MULDER F.J., 2003. *De ondergrond van Nederland*. Houten/Groningen, Wolters-Noordhoff bv.

RAS J. 2005. *Archeologisch Bureauonderzoek Structuurplan Edisongebied, Vlissingen*. SOBResearch, Heindenoord.

Topografische kaarten en plattegronden van de Hattinga's 1724-1755, Map 10, Kaarten van Walcheren, 1:12.000

VAN RUMMELEN F.F.F.E., 1997. *Toelichting bij de Geologische kaart van Nederland: 1:50.000. Blad Walcheren*. Tweede druk, Haarlem, Rijks Geologische Dienst.

VOS, P.C. & R.M. VAN HEERINGEN, 1997. Holocene geology and occupation history of the Province of Zeeland (SW Netherlands). In: FISHER M.M. (ed.). *Mededelingen Nederlands Instituut voor Toegepaste Geowetenschappen TNO, Nr. 59. Holocene evolution of Zeeland (SW Netherlands)*. Nederlands Instituut voor Toegepaste Geowetenschappen TNO, Haarlem.

BIJLAGE I - boorstaten

Zs1	Zand zwak siltig	XXX	onbekend
Zs2	Zand matig siltig	BV	bouwvoor
Zs3	Zand sterk siltig	kreek	kreekvulling
Kz1	Klei zwak zandig	moer	gemoerneerd
Kz2	Klei matig zandig	HOLV	Hollandveen
Kz3	Klei sterk zandig	HOLVAAR	Veraard Hollandveen
Ks1	Klei zwak siltig	BASV	Basisveen
Ks2	Klei matig siltig	WORM	Laagpakket van Wormer
Ks3	Klei sterk siltig	PLEI	Pleistoceen dekzand
V	Veen	REC	Recente verstoring
		WALC	Laagpakket van Walcheren
gr	grijs	gro	groen
br	bruin	or	oranje
bl	blauw	wi	wit
zw	zwart		
ge	geel	Fe	ijzer
l	licht		
d	donker		

BO-01

X: 30246,13   Y: 386176,09   Z: 3,10 m NAP

<i>Boven</i>	<i>Onder</i>	<i>Lithologie</i>	<i>Stratigrafie</i>	<i>Opmerkingen</i>
0	30	Zs2	BV	grbr; s
30	180	Zs1	REC	ge; ophogingspakket
180	275	Zs1	REC	gr; ophogingspakket
275	290	Kz1	REC	blgr; ophogingspakket gereduceerd; kleibrokjes
290	295	V	HOLV	br; brok
295	320	Ks1	MOER	veenbrokjes; verrommeld
320	365	Kz1	MOER	veenbrokjes; verrommeld

BO-02

X: 30289,77   Y: 386178,31   Z: 3,00 m NAP

<i>Boven</i>	<i>Onder</i>	<i>Lithologie</i>	<i>Stratigrafie</i>	<i>Opmerkingen</i>
0	30	Zs2	BV	grbr; s
30	150	Zs1	REC	ge; ophogingspakket; loopt uit boor

BO-03

X: 30291,88   Y: 386117,09   Z: 2,80 m NAP

<i>Boven</i>	<i>Onder</i>	<i>Lithologie</i>	<i>Stratigrafie</i>	<i>Opmerkingen</i>
0	30	Zs2	BV	grbr; s
30	140	Zs1	REC	ge; ophogingspakket; loopt uit boor

BO-04

X: 30237,21   Y: 386131,81   Z: 2,90 m NAP

<i>Boven</i>	<i>Onder</i>	<i>Lithologie</i>	<i>Stratigrafie</i>	<i>Opmerkingen</i>
0	30	Zs2	BV	grbr; s
30	180	Zs1	REC	ge; ophogingspakket; loopt uit boor
180	220	Zs1	REC	gr; ophogingspakket; loopt uit boor

BO-05

X: 30325,97   Y: 386146,68   Z: 3,00 m NAP

<i>Boven</i>	<i>Onder</i>	<i>Lithologie</i>	<i>Stratigrafie</i>	<i>Opmerkingen</i>
0	30	Zs2	BV	grbr; s
30	150	Zs1	REC	ge; ophogingspakket; loopt uit boor

BO-06

X: 30328,76   Y: 386111,26   Z: 3,00 m NAP

<i>Boven</i>	<i>Onder</i>	<i>Lithologie</i>	<i>Stratigrafie</i>	<i>Opmerkingen</i>
0	30	Zs2	BV	grbr; s
30	140	Zs1	REC	ge; ophogingspakket; loopt uit boor

